

УДК 327.8 (016.1 ЄС)

Габрилевич А.С.\*

## СПІЛЬНІ ДІЇ УКРАЇНИ ТА ЄС У БОРОТЬБІ З КОРУПЦІЄЮ

Зростаючі загрози фінансовій стабільності економіки України констатують провідні міжнародні рейтингові агенції, зокрема Standart&Poors та Fitch. Протягом останніх трьох років спостерігається стабільне зниження довгострокових суверенних кредитних рейтингів та зростання ризиків конвергенції валюти, що засвідчує високу чутливість фінансової сфери до негативних змін комерційних, фінансових та економічних умов.

В щорічному рейтингові економічної свободи центру Heritage Foundation Україна втратила майже 20 позицій, вперше з 2002 року ставши «економічно невилною країною». Причинами цього вважаються непрозорість державних витрат, втручання уряду в роботу бізнесу і відсутність боротьби з корупцією.

Консалтингова фірма Eurasia Group в щорічному виданні Top Risks розмістила Україну на 8-му місці в списку 10 ризикових країн, від яких може постраждати світова економіка. Таке рішення зумовлене, в основному, політичним протистоянням між «гілками влади», зростанням соціальної напруги в суспільстві, підвищенням рівня безробіття та зниженням рівня життя.

Доцільно розглянути план дій уряду України у боротьбі з відмиванням грошей та корупцією (його практичне виконання). Для початку докладніше зупинимось на законодавчій діяльності щодо боротьби з відмиванням доходів, отриманих злочинним шляхом, та фінансуванням тероризму.

Стан виконання поставлених цілей урядом України у співробітництві з ЄС знаходиться на досить високому рівні.

Слід зазначити, що, незважаючи на те, що законодавство України загалом відповідає європейським та міжнародним стандартам у сфері боротьби з відмиванням доходів, отриманих злочинним шляхом, та фінансуванням тероризму, робота щодо вдосконалення продовжується в руслі тенденцій розвитку законодавства Європейського Союзу.

18 травня 2010 року Верховна Рада України прийняла у цілому Закон України №2258-VI «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом», яким передбачається посилити заходи боротьби з фінансуванням тероризму, зокрема в частині підвищення ефективності взаємодії Держфінмоніторингу України та правоохоронних органів, задіяних у сфері протидії фінансуванню тероризму. Закон спрямований на забезпечення впровадження керівних міжнародних стандартів у сфері боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму, зокрема, Сорока і Дев'яти спеціальних рекомендації FATF, Конвенції ООН про боротьбу з фінансуванням тероризму, а також Директиви Європейського Парламенту та Ради ЄС від 26 жовтня 2005 року про запобігання використанню фінансової системи з метою відмивання коштів та фінансування тероризму. Окрім цього, проект Закону враховує новий національний та міжнародний досвід застосування законодавства у відповідній сфері, рекомендації Комітету MONEYVAL Ради Європи, а також рекомендації науковців. Внесення запропонованих змін до законодавства України також дасть завершити завер-

\* аспірантка Інституту світової економіки та міжнародних відносин НАН України

шити процес ратифікації Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму, яка підписана Україною 29 листопада 2005 року і набула чинності з 1 травня 2008 року.

Крім того, законом «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом» запроваджується механізм зупинення фінансових операцій, пов'язаних не тільки з фінансуванням тероризму, а й з легалізацією (відмиванням) доходів. Також запроваджується додатковий механізм зупинення підозрілих фінансових операцій (ПФР) в Україні на строк до 12 робочих днів із продовженням строку зупинення підозрілих операцій на 7 робочих днів з дати передачі узагальнених матеріалів до правоохоронних органів (загальний термін не повинен перевищувати 19 робочих днів).

Також 21 жовтня 2009 року прийнято постанову КМУ та Нацбанку України № 1119 «Про затвердження плану заходів на 2010 рік щодо запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму». План розділений на два календарних роки - 2009 та 2010.

Стосовно співробітництва з міжнародними організаціями, Європейським Союзом та державами-членами ЄС. Держфінмоніторинг забезпечує співробітництво з Групою з питань розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням коштів (FATF), Егмонтською групою підрозділів фінансової розвідки світу (Україна набула членство у 2004 році) та іншими міжнародними організаціями, діяльність яких спрямована на забезпечення міжнародного співробітництва у сфері запобігання та протидії відмивання коштів та фінансуванню тероризму, зокрема із Спеціальним комітетом експертів з питань оцінки заходів боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму (MONEYVAL), Євразійською групою протидії відмивання коштів та фінансуванню тероризму (ЄАГ).

Держфінмоніторинг був користувачем Проекту щодо боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму в Україні MOLI-UA-2, який продовжував Проект MOLI-UA, і організований за підтримки Європейської Комісії та Ради Європи в рамках Регіональної програми взаємодії TACIS. Проект MOLI-UA-2 розрахований на 36 місяців і закінчився 30 квітня 2009 року. Бюджет Проекту склав 5.3 мільйона євро. Держфінмоніторинг також взяв участь у заходах в рамках програми TAIEХ; заходах, організованих спільно з Управлінням ООН з питань наркотиків та злочинності та Світовим банком, за підтримки ОБСЄ та ЄАГ, проєктах технічної допомоги Ради Європи MOLI-UA-2 та MOLICO.

Держфінмоніторинг уклав 47 угод про співробітництво з підрозділами фінансової розвідки (ПФР) іноземних держав, 17 з яких є державами-членами ЄС та 17 угод з ПФР країн-членів НАТО. У 2009 році підписано Меморандуми про взаєморозуміння зі США, Австралією, Чорногорією та Островом Мен. Ведуться переговори щодо можливості укладання меморандумів з компетентними органами інших держав, особливо з ПФР держав-членів Європейського Союзу.

Активна співпраця щодо обміну інформацією здійснюється з такими державами-членами ЄС, як Великобританія, Кіпр, Латвія, Литва, Німеччина, Угорщина та Польща.

На території України активними темпами впроваджуються стандарти ЄС у боротьбі з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму, спрямовані на подальшу імплементацію відповідного законодавства згідно із стандартами ЄС; продовження взаємодії підрозділів фінансових розвідок України відповідно до стандартів групи Егмонта; збільшення спроможностей державних установ з визначення порядку та здійснення ефективного нагляду за фінансовими посередниками і представниками нефінансових професій; продовження обміну інформацією між підрозділами фінансових розвідок країн — членів ЄС та

України про підозрілі фінансові операції, що можуть мати відношення до відмивання грошей; продовження надання підтримки у навчанні суддів, працівників прокуратури, митників, співробітників правоохоронних органів та інших фахівців з фінансового моніторингу; продовження співробітництва в рамках роботи Комітету Moneyval Ради Європи для забезпечення підтримки високих стандартів у процесі спільної оцінки всіх його членів та у типологічній роботі.